

نومرو: ۱-۷۸

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلنده

دائرة اجتہاد

Idjtihad Constantinople

دوردنچی سنه

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص: الرهامی صفا

۲۹ آغستوس ۱۳۲۹

آبونه

سنه ک آلتی آیلق

تورکیا ایچین: ۵ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یازده

شىللەر حقنەدە ملاحظە غومىيە [*]

طوبى ياوروم دشمن چاكي چاليور ،
هر طرفدن قيزيل قانلر آقيور ،
ئوچ آلامز بويومه كه باقيور .

شىللەرك خواجه اوليني ، روبانتيزمك مبداء ومبدى
اولان آلمانلار . آلمانلار ، طاعلىرى ، شالەلىرى ،
وادىلىرى ، معماریسى ، محكم ودلر مبانىسى ھېشەرانتكىز
وشاعر آفرين در .

الله ايچون بوكون اويوتى ،
چابوق اويان قورتار صويوتى .
دوقتور توفيق رشدى

معبده

مەرم دىرکلەندە بوجکلر اويوردى ھې ؛
قدىللەرنە واردى مضى ، اينچە رعشەلر ؛
آغلاردى برسکوت مکدرلە لب بلب
چاتلاق ديوارلەرنە کرن کيرلى کولکلر .

شىللەرك آناسنك جهازى جالب دقت در . بوجهازك
ليستەسى اعتنا ايە آرانيلمش ، بولونمش ، حفظ اولونمشدر .
ايشتە (شىللەر) ك والدهسى ئەلزابەت ك جهازدفتري :
بىرتلا

دورت بش پارچەدن عبارت فقط متين و طابانيقلى
موبيليا .

يدى بونە ، بونلر ك اكثرى صيرمە وكموش دنتەلى در .
اينچى دن ، شېجراغدن ، عقيقدن كрдانلقلر .

دورت چفت چوراب بونك اوچى بياض ايبليكدن
يىرى يوڭدن .

پك واضح كوروليور كه بوليستەدە «كوزل» فكري
«نافع» فكرينە چوق غالب در . والدهنك بوشيمە جيليسى ،
شاعرك حسن ي نفهە ترجيح ايدن ذوق واستعدادينە
چوق تاثير ايراث ايتمشدر .

(شىللەر) و (گوتە) اسملى آلمانلار ك حانى
وشانلى اسملى در . دونكى آلمانلار اونلرى واونلر
بوكونكى آلمانلار ابداع ايتمشدرلر .

(شىللەر) سز (گوتە) نك و (گوتە) سز (شىللەر) ك
اسمى آ كيلماق پك آز واقع اولور . بوايكي دهانك
يكدىكرينە قياس ايدىلەدىكى بىر مجلس ادب ، آلمانلار
و آوستريادە ، ھېچ كورمەدم . اوستريادە بىر كون فاضل

بىر خانمك يوم قبولندە بىر چوق فاضلات نسوانك دە
بولوندىنى بىر مجلسدە بولونيورد . بىر خانم اقدى بونلر ك
هانكىسنك داھا زيادە حيرانى اولديغى هانكىسنە داھا
[*] دوقتور عبداللە جوڭت پك طرفدن دارالفتونە
ويريلن قونفرانس دن مفرزد در .

محرابنك ديندە صولوق يوزلى برقادين
يورغون چالاردى چىچقىرەرق يىرنى رجا ؛
ايشلەردى توزلى كوكسك اوستندە جاملر ك
بوشلقدە ساللانان قمر الماسلى بردعا .

بعضاً بوغاردى چانلر ك ايكرنج اينىلتىسى
محزون وتنها معبدك اسمر سكوتنى ؛
بعضاً جوشاردى راهبەنك اختيار سسى ،
ديكلەردى ھر طرف اونك عود درودىنى .

آرتق يتر - ديوردى قادين - اى بويوك الە ،
آرتق يتر بوليلە ماتم يتر يتر ،
ياقسين رداى ظلمتى برشمس انتباه ،
سونسون بوليل گريەدە كولسون براز بشر .

۱۱۷ اغستوس ۲۹۲

يوسف ضيا

آدرە سىلر نك تېڭى لازىم كلام آتونلر سىلر ك يكي
آدرە سىلر ك طبەئى مەصر فى اولار اقە ادارە مزمە التمس بارالو
بول كوخەرمەلر نى رجا ايدەرز .

نوت، شیلله ر آتش الهام واشتیاق حسن ایله یاشایوردی.
 نسل حاضرک آغزینه، (الهه الهام) خطابت ایدیلن شو
 سوزلری قویوردی: «ای الهه الهام، سنسز بنم حالم
 نهیه واریر! بیلمه یورم؛ فقط سنسز یاشایان یوزلرجه،
 بیکلرجه آدملری کوردو کجه تیرده یورم.»
 منور نسل حاضر، شاعرک کندیس، و کندی آفریده
 دهاسی ایدی.

Die Ranbes

(حیدودلر) یا خود (شقی لر) پیهسی (فورطونه
 وهجوم Sturm und Drang) دورینه جان ویرمشد.
 شیلله رک شقیسی بزم چاقیر جالی به بکزمه یوردی. (قارل
 مور) قارداشی (فراز مور) کیبی شاطوده قالاراق،
 کویولورینک عادتاً قاتنی نه میه دوام ایدیه بیلیردی، کنجلیکه
 وزنکیلیکه ارزان ایدیلن کافه حظوظاتدن متم اوایلیردی.
 (فراز مور) کیبی بیر شقی به خودکام اولمیه، قارل مور کیبی
 بیر شقی نا کام اولمای هانکی منور قفالی و فضیلتمند آدم
 ترجیح ایتمز! فقط بوسهولت ترجیحی، شیلله رک شقی
 (قارل مور) ی تصور و تصویرنده کی فیاضیه مدیونز.
 (شیلله ر) ی صوگ زمانلرنده. و صوگ اثرلرنده طالع
 تعبیردی کله نه قدر فکرینه فضله مقام ویرمش اولماق له مؤاخذه
 ایدنلر واردر. فقط دقت ایتمه لیدر، که طالعک قوتی
 آرتیرماسی انسانی اونا مغلوب ایتمک ایچین دکل بالعکس
 انسانک ارادته داها اهمیتی بیر مقاومت عرض ایدیه رک
 اراده داها فضله توان صرف ایتدیرمک و اراده بشری
 داها زیاده توانا قیلما قدر.

اراده ک انصراف وادمانی موجب اولان رنج و عنا
 محاکار اولماق شرطیه، اراده بشرک الک قوتلی غدا سیدر.
 (قهریات) ک محتویاتندن اولان «عنا گورولدیکی نسبتده
 عزم اولور مزداد؛ بوضئه امله مشکلات لازمدر.» [*]
 بیتده ۱۹ سنه اول بوفکری ترنم ایتمشدم. شیلله رک
 قدری، تدبیر ایله عزم ایله تغییر ایدیه بیلیر.

[*] قهریات صحیفه : ۵۱

یوکسک قیمت ویردی کمی صورمشدی. بن جواباً بو
 سوا لکزی، عفو ایدرسکز قونتهس حشر تلری، آیری
 آیری آیری ایکی قاپده قاینایان ماء مقطر لردن هانکی سنک
 داها صیجاق اولدیغی صورمایه بکزه تیورم دیشدم.
 بو جواب، بلکه بر شرقلی مهمانه قارشى فضله برزاکت
 وتلطیف کوسته ریلک املیه در، چوق حسن قبول
 کورمشدی.

هر قاینایان ماء مقطر یوزدرجه حرارتده بولونور، دهاء
 عینی یوکسک لکده در. دهاء، ذکانت غلیان درجه سی در.
 بونکله برابر (کوته) محرومیت کورمه دی، محبوسیت
 کورمه دی. او، شاعر لره آلتون قلم اهدا ایدی. کوته:
 «بیری بیرخی ولی ایدن مسعود وشن کونلر قادار
 مزعج بیر شی یوقدر.»

دیووردی.

بیر کون آوستریاده شیلله رک بیر شعرینی اوقویوردم
 «طوکش پارماق لردن آتش فیشر تپایه مجبورم»
 مصر اعنه راست کلدیم. دوستم (هوغو آیزه ن شیمل) ده
 صوردم. بوندن مرادی نه در دیدم. دوستم کولومسه دی،
 فقط آجی بیر تبسمله کولومسه دی: «شیلله ر، بومظومه سنی
 یازارکن موسم قیشدی. اودون و کومور آلا جاق پاره سی
 یوقدی؛ ایصنر او طه سینده تیرده یوردی. پارماق لری
 صوئوقدن او یوشمشدی. بوشعری یازدی قدن صوگره بر
 غزته یه صاتا جاق، کومور آلا جاق دی» دیدی.
 شاعر لک شعر لری ای آکلاماق ایچین اونلرک
 حیات خصوصیلرینه مطلع اولماق لزومی شو حکایه مدن ده
 آ کلا شیلور.

گوتنه عرفانه، شیلله ر هیجانله تغدی ایدیووردی.
 (به رلین) ده (شیلله ر) ک هیکلنی تماشا ایدرکن بانا شو
 قطعه ملهم اولمشدی:

قدرت خالق سی اللهک
 زار وفاتی تن وجان خلق ایلر؛
 فیضک اما سنک ای شاعر حق
 زائل اولماز هیجاق خلق ایلر.

قدرت ارادة ايله قابل تغيير واصلاح اولديغي
فكريني ملتته ویرمه سی شیلله رك، بجه الك بويوك خدمتيدر.
مشكلات دن الك امين فرارك مشكلات اوزه درينه هجوم
ايتك اولديغي كوسترمك و بو محصولدار ومعصوم هجوم
و فعاليت دن بيقيلماز و بيقيلماز بير ذوى ايله متذوق اولماق
استعدادي انسانلرده جبلى بير خصلت حائله كيتيرمك .
بجه بوتون فلسفه لك بوتون آثار ادبيه تك الك معتنا غايه سی
ايشته يو اولماليدر .
۱۲ اغستوس ۱۲۲۹

عبدالرحمن هودت

هَفَّتُهُ نَامَهُ

بو هفته تك غرائب شئونى اينجنده الك زياده نظردقتمى جلب
ايدن شئ ۳۸ سنه دنبرى زنجيرده ايكلين بر اسير حالنده
محبس نشين اولان پير ايتاليانك مؤخرأ معصوميتى تبين ايدرك
سبيل تخليه ايدلش اولماسيدر .

په ترو (محكومك اسمى) ۳۸ سنه دنبرى اوطوردني كې
ينه جره انزواسنده اوطوروت دوشونوركن قاپى آجيلير
وايجرى به هيچ طانياديني بر كيمسه كبر و ديركه :

— په ترو، بن حبسخانه مديرى سنى تبريك و تخليه به
كادم . ارتق حرسك . باقى اسمنده بر حريف ثوله جكنه ياقين
يازدينى بر كاغده سنى بوراده ياتيران جنايتك فاعل حقيقسى
اولدينى اعتراف و اثبات ايديور . محكمه سنك برائكه حكم
ويرمشدر . شودقيقده بورادن چيقوب كيده بيليرسك .

په ترو شاشيرر . آلفلاشير ؛ برشى سويلك ايستر ، ديلي
طولاشير . . نهايت ۳۸ سنه در كنديني بلكه تن عدالت مطلقه تك
حضور استغناسنده خاسر بر حس شكرانله يرلره قپانه رق
آغلامغه باشلار :

— ديمك بن ناموسلى بر آدام . . بويله اولديغى هر كس
آكلادى ، اوليله ؟ فقط بن ۳۸ سنه در بونى تكرار ايتديكم
حاله هيچ آكلايان اوليوردي .

په ترو به محبه ايلك كيرديكى زمان كيمكده اولدينى البسه ي
كتيرلر . بو حان بر قاچ كره كييلمش يكي بر قوستومدى .
آووقاتنك توصيه سى اوزونته متوفيه والده سى نه فدا كارلقلره
بونى او زمان اشترا ايتيديدى . بيجاره قادين بوصورته اوغلنك
معصوميتى تبين ايديه جكنه ذاهبدي . محكوميت قرارى ايتنديكى
زمان هيئت حاكمه به دكل كندى اوغلنه بيليرى على بر نظر فير لانه رق

محكمه دن چيقوب كيتدى و بردها حبسخانه به اياق آتمادى .
په ترو البسه لرخى تروپ چويرر كن « آه ، والدهم صاخ
اولايدى . . ديوردي . فقط بو قوستوم كنديسنه اولاجق كې
دكلدى . ۳۸ سنه دنبرى بو محزنده اوطورمقاله په ترو به سمن
كلشدى . نه ايسه ، بونك ده چاره سى بولوندى . صاحى ثولش
ويلى بريتسى وارنلرى طرفندن آرنامش بر محكومك ينه پك
طريف اولان البسه سى په ترو به كيدرلدى . مدير افنديك
ديديكى كې التده بر باستونى اكسيكدى . فقط جنته بر پاراسى
اولايان بوحرانسان شمدى جمعيت بشريه تك او كشمكش مجادلانته ،
او ازدحام قيامتمونه قارشوب نه بياجقدى . بونى حبسخانه به
آن وداعنده كنديسى ده دوشوندى . ومدير افندى به عرض حال
ايتدى . خاير ! بونك چاره سى و حبسخانه بودجه سنده يرى
يوقدى . اوزمان په ترو درين بر كوكس كچردى و قيريق بر حس
عصيانله :

— بكي ، بن شمدى نه بيايم ، ديدى ، بكا هيچ اولمازه
مملكتمه كيده جك قدر حكومت معاونت ايتلى دكليرد . مادام كه
حقسز بره محكوم اولشم . . بكا اوليله كليوركه ...
مديرك يوسروغى دهشتلى بر طراقة ايله ماصه تك اوزرينه
اينه رك سوزنى كسدى :

— په ترو ، فضله لاقيردى ايسته م . بيكناه اولديكلا كلاشلى
پك اعلا ! فقط بونك ايچون شپارمق ايچاب ايتز . قانون سكا بويله
بر حق بخش ايتيور ، يالكز سكا حريتكى اعاده ايديور ، قانون
مسئول ايدر ، فقط مسئول اولماز . بويله اولماسه يدى نه بر حاكم ،
نه بر اوپراتور سكوت و جدانله ايش كوره بيليردى . بونكه
برابر . . هله طور بقالم . بر كره تلفونه ايديم . .

په ترو « تلفونه ايتك » نه ديمك اولديغى كوردىكى زمان
مدير افنديك اكر چيلد بر ماشسه مطلقا كنديسيله استيزا
ايتديكنه حكم ويردى . كوچوك بز مانيوه له قولنى بر قاچ كره
چويروب بر چينغيرتى پيدا ايتدكن صوكره قاشلرخى چاوب
بوروكى بر شيك ايچنه لاقيرديلر سويلك . صوكره كويا
جواخى آليورمش كې قاشنى كوزنى اوينا ته رق باشنى صاللا .
هرق حاصلى بتون ژه ستلرله بز محاوره مضحكه سى اوينامق . .
بونلر نه ديمك اولاجقدى ؟ . .

بره كت ويرسين ، نتيجه خيرلى ظهور ايتدى . په ترو
ايلك تره تله ايكنجى موقعده اوله رق مملكته سوق اولنه جقدى .
بويله اولقله برابر په ترو ينه دوشونيوردي . بولده كنديسيله
حسبحال ايدن غارديانه دردينى دوكدى :

— نه يالان سويليم ، بو ايش بى ظن ايتديكم . قدرده
ممنون ايتدى . بر زمانلر حريتى استرداد ايديه بيلمك خياليله
غشى اولوردم . ۳۸ سنه در محبوسيته او قدر آليشدم كه شمدى
حريتمن نه صورته استفاده ايدم جكمى بيله ميورم . عاظم